

Vorige week maakte een professor bestuurskunde zich in de kranten zorgen over de democratie in Nederland en gebruikte de opkomst van de Partij voor de Dieren als voorbeeld van de slechte staat van de parlementaire democratie. Ik wil mijn antwoord aan hem graag met je delen, omdat dergelijke verwijten ook in jouw land zullen klinken als je een Partij voor de Dieren opricht. Professor Roel in 't Veld maakt zich zorgen over de democratie. Hij gebruikt zware termen als 'een dreigende vernietiging van onze democratie' en ziet in personalistische politiek en in de opkomst van wat hij one-issuepartijen noemt, 'zoals de Partij voor de Dieren', een bewijs van zijn gelijk. Het betoog van In 't Veld is tekenend voor de kortzichtigheid van de zittende politiek en de aan haar gelieerde wetenschappers en bestuurders. Nooit zou In 't Veld op het idee komen om zijn eigen sociaaldemocratische Partij van de Arbeid (PvdA) een one-issue partij te noemen, omdat ze immers maar één thema in haar naam voert. Van een partij als de PvdA is lang niet altijd op voorhand duidelijk wat ze vindt van bepaalde onderwerpen, zelfs niet waar die de arbeid betreffen. Niet waar het gaat om verhoging van de pensioenleeftijd, de fiscalisering van de pensioenen, bezuiniging op de zorgvoorzieningen. Maar ook niet waar het gaat om de aanschaf van nieuwe straaljagers, het NAVO-lidmaatschap van Georgië, het referendum, het parlementair onderzoek naar de inval in Irak, gratis openbaar vervoer voor middelbare scholieren, dubbele benoemingen bij het hoogste rechtscollege, de missie in Afghanistan. Kortom, kiezers hebben weinig houvast in het voorspellen van de wijze waarop ze door de zittende politiek gerepresenteerd zullen worden. En dat geldt niet alleen voor de Partij van de Arbeid, veel traditionele partijen voelen zich blijkbaar niet gebonden aan wat ze de kiezer in verkiezingstijd beloofden.

Professor Roel in 't Veld

Vervreemding

De traditionele politiek beweegt zich in een beperkt spectrum van grijstinten en vervreemdt juist daarmee de kiezer van zich. Dát vormt de reden dat partijen op de uiterste linker- en rechterflank profiteren van een zeer beweeglijke kiezersmarkt. En dat vormt bovendien de reden dat partijen met een geheel andere invalshoek kans van slagen hebben. De Partij voor de Dieren is inderdaad de eerste partij in de wereldgeschiedenis die niet de kortetermijnbelangen van de mens centraal stelt. Maar daarmee is zij allerminst weg te zetten als een 'one-issuepartij'.

Wie ziet hoeveel tijd en aandacht de traditionele partijen besteden aan de westerse mens en z'n geld, heeft meer aanleiding tot een dergelijke kwalificatie voor de overige partijen.

Brede visie

Waar blijft de brede visie op de samenhang tussen kredietcrisis, voedselcrisis, watercrisis, biodiversiteitscrisis, klimaatcrisis en de morele crisis die ons teistert? Kijk alleen eens naar de bedragen die uitgetrokken worden om het bank- en verzekeringswezen overeind te houden. Vergelijk ze met de bedragen die beschikbaar zijn voor een duurzame samenleving, en de conclusie is helder. We blijven doorgaan met kleingeld maken van de belangrijkste waarden die we kennen: schone lucht, een schone bodem, schoon water, biodiversiteit en een stabiel klimaat.

Verwoesting

De democratie is niet in gevaar door vermeende one-issuepartijen of personalistische politiek, maar doordat de politiek geen paal en perk stelt aan het feit dat de leefomgeving verwoest wordt op een onomkeerbare wijze. De mens is de enige levende soort die zich aan dergelijk kortzichtig gedrag schuldig maakt. De eigenschappen die mensen onderscheiden van dieren - meer intelligentie en de mogelijkheid tot het maken van moreel ethische keuzes- worden door de mens in zijn eigen nadeel aangewend. Met alle gevolgen van dien voor mens, dier, natuur, milieu en democratie. De calamiteiten die we als mensen over onszelf en andere levende wezens afroepen, leiden tot een onoverbrugbare kloof tussen de burger en de partijen die dachten of beweerden de belangen van die burger te behartigen.

In de Atheense volksvergadering, de Ecclesia, werd het belangrijk gevonden dat niet alleen het recht van de sterkste gold, maar ook het belang van de zwakste met nadruk aan bod kwam. Daar zou de democratie anno 2009 een voorbeeld aan kunnen nemen. De Partij voor de Dieren maakt haar keuzes op basis van de criteria duurzaamheid, mededogen, persoonlijke vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid en ontwikkelde daarmee een zeer consistent stemgedrag in alle democratische lichamen (Tweede Kamer, Eerste Kamer, Provinciale Staten en waterschappen) waarin ze vertegenwoordigd is. De partij doet daar bovendien als enige uitvoerig verslag van in een jaarverslag van meer dan 900 pagina's.

Bestuurskundigen zouden er beter aan doen echte oplossingen aan te dragen voor het falen van de traditionele politieke partijen en de vervreemding van de kiezers die daaruit voortvloeit. Afwijzing van nieuwe democratische ontwikkelingen, zoals partijen voor mensen die bereid zijn verder te kijken dan hun eigen korte termijnbelangen, doet weinig creatief en vernieuwend aan.